

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 11.08.1995, sp. zn. 11 Tz 12/95, ECLI:CZ:VSPH:1995:11.TZ.12.1995.1

Číslo: 21/1996

Právní věta: K výkladu znaků trestných činů vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d tr. zák.: Jednotlivé doby opakovaného nepovoleného opuštění místa výkonu civilní služby nebo opakovaného nepovoleného zdržování mimo místo výkonu civilní služby nelze sčítat při hodnocení, zda jsou naplněny odpovídající znaky uvedené v ustanoveních § 272d odst. 1 a § 272d odst. 2 tr. zák. Při opětovném vyhýbání se výkonu civilní služby zákonem předpokládaným způsobem proto půjde o samostatné trestné činy, tedy o opakování trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d tr. zák.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 11.08.1995

Spisová značka: 11 Tz 12/95

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vyhýbání se výkonu civilní služby

Předpisy: 140/1961 Sb. § 272d

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČR zrušil v celém rozsahu rozsudek Okresního soudu v Kladně ze dne 11. 2. 1992 sp. zn. 2 T 28/92 a obviněného R. H. zprostil podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby pro skutek, kterým měl spáchat trestný čin vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 2 tr. zák., protože tento skutek není trestným činem.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 11. 2. 1992 sp. zn. 2 T 28/92 byl R. H. uznán vinným trestným činem vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 2 tr. zák., protože jako pracovník vykonávající civilní službu v Lesním závodě Nižbor, zameškal v době od počátku měsíce ledna 1991 do listopadu 1991 (v obžalobě do 22. 11. 1991) celkem 19 (v obžalobě 34) pracovních dnů bez řádné omluvy a opustil tak místo výkonu civilní služby na delší dobu.

Za to byl odsouzen podle § 272d odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání osmi měsíců.

Podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v délce dvou roků.

Proti citovanému rozsudku okresního soudu, který nebyl odvoláním napaden a nabyl právní moci dnem 13. 3. 1992, podal ministr spravedlnosti ČR ve prospěch R. H. stížnost pro porušení zákona.

V jejím odůvodnění je především zdůrazněno, že soud správně zjistil skutkový stav věci a dokázal, že R. H. zameškal bez povolení celkem 19 pracovních dnů, a to v lednu 5 dnů, v květnu 4 dny, v červnu 3 dny, v září 3 dny a v říjnu 4 dny, ale tuto skutečnost nesprávně posoudil a právně kvalifikoval, když tyto dny dohromady sečetl, a dospěl tak k chybnému závěru o tom, že bez svolení opustil místo výkonu civilní služby na dobu delší než 14 dnů ve smyslu ustanovení § 272d odst. 2 tr. zák.

Stížnost pro porušení zákona poukazuje dále na to, že trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo bez povolení opustí místo výkonu civilní služby, nebo bez povolení se zdržuje mimo toto místo po dobu delší než dva dny. Stejného trestného činu podle § 272d odst. 2 tr. zák. se dopustí pachatel, který toto místo opustí nebo se mimo něj zdržuje po dobu delší než čtrnáct dnů.

Trestní zákon přísněji nepostihuje, jak je tomu u obdobného jednání vojáků (trestný čin svémocného odloučení podle § 284 odst. 2 tr. zák.), soustavnost při vyhýbání se výkonu civilní služby.

Jednotlivé doby vyhýbání se výkonu civilní služby nelze sčítat a jednání R. H. nelze posuzovat ani jako pokračování trestné činnosti ani jako trvající trestný čin. Jak dále vyplývá z odůvodnění stížnosti pro porušení zákona, toto jednání je nutno posuzovat jako opakování trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 1 tr. zák.

Okresní soud v Kladně nesprávně uznal R. H. vinným trestným činem podle § 272d odst. 2 tr. zák. a uložil mu trest odnětí svobody ve výměře, která převyšuje horní hranici trestu, kterou by mu soud mohl uložit v případě, že by jej uznal vinným trestným činem podle § 272d odst. 1 tr. zák.

Tato skutečnost, jak vyplývá ze závěrů odůvodnění stížnosti pro porušení zákona, je zdůrazňována proto, že R. H. v době podmíněně odloženého výkonu trestu se dopustil stejného jednání, za které byl dalším rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 21. 4. 1994 sp. zn. 2 T 122/94, ve znění rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 19. 7. 1994 sp. zn. 5 To 196/94, pravomocně uznán vinným trestným činem vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle téhož ustanovení zákona, za použití § 53 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zák., k peněžitému trestu ve výši 5000 Kč. Pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, mu byl podle § 54 odst. 3 tr. zák. stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce, přičemž Okresní soud v Kladně po uplynutí podmíněné zkušební doby stanovené rozsudkem tohoto soudu ze dne 11. 2. 1992 sp. zn. 2 T 28/92 zjišťuje, zda se ve stanovené zkušební době osvědčil či nikoli.

Z výše uvedených důvodů proto ministr spravedlnosti ČR navrhl, aby Vrchní soud v Praze podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 11. 2. 1992 sp. zn. 2 T 28/92 byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 272d odst. 2 tr. zák. v neprospěch obviněného R. H., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil a současně zrušil i všechna rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. (přikázal orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl), event. podle § 271 odst. 1 tr. ř. (sám rozhodl ve věci).

Vrchní soud v Praze z podnětu stížnosti pro porušení zákona přezkoumal ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a

dospěl k závěru, že zákon v neprospěch R. H. porušen byl.

Stížnost pro porušení zákona, jak již bylo uvedeno, napadenému rozhodnutí v podstatě vytýká, že jednání R. H. mělo být právně kvalifikováno jako opakování trestného činu vyhýbání se výkonu civilní služby podle § 272d odst. 1 tr. zák. a ne jako uvedený trestný čin podle § 272d odst. 2 tr. zák.

Vrchní soud se ztotožňuje se závěrem vyjádřeným ve stížnosti, že doba, na kterou občan vykonávající civilní službu bez povolení opustí místo výkonu civilní služby, nebo po kterou se bez povolení zdržuje mimo toto místo, je jedním se znaků skutkových podstat citovaných trestných činů, který i obě skutkové podstaty od sebe odlišuje (§ 272d odst. 1 tr. zák. – doba delší než dva dny, § 272d odst. 2 tr. zák. – doba delší než čtrnáct dnů). Ztotožňuje se i se závěrem, podle kterého nelze v případě opakování nepovoleného opuštění místa výkonu civilní služby nebo nepovoleného zdržování mimo toto místo jednotlivé doby počítat.

V souladu s podanou stížností dospěl vrchní soud k závěru, že jednání R. H. nelze právně kvalifikovat jako trestný čin podle § 272d odst. 2 tr. zák., protože nebylo prokázáno, že by se nepřetržitě bez povolení zdržoval mimo místo výkonu civilní služby po dobu delší než čtrnáct dnů.

Po vyhodnocení opatřených a provedených důkazů však na rozdíl od podané stížnosti konstatuje, že nebylo ani nepochybně prokázáno, že R. H. spáchal trestný čin podle § 272d odst. 1 tr. zák., tj. že by se nepřetržitě bez povolení zdržoval mimo místo výkonu civilní služby po dobu delší než dva dny.

R. H. bylo původně vzneseno obvinění pro trestný čin podle § 272d odst. 1 tr. zák., protože jako pracovník vykonávající civilní službu v Lesním závodě Nižbor zameškal v měsících lednu, dubnu a červnu celkem 16 pracovních dnů bez řádné omluvy. V odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání a vznesení obvinění nejsou tyto dny blíže specifikovány. Je zde pouze poukázáno na trestní oznámení ředitele Lesního závodu Nižbor, ze kterého mimo jiné vyplývá, že R. H. po nástupu k výkonu civilní služby dne 15. 11. 1990 zameškal neomluveně v lednu 1991 pět pracovních dnů, v dubnu čtyři a v červnu sedm dní.

V průběhu přípravného řízení byli kromě R. H. slyšeni jako svědci odpovědní pracovníci Lesního závodu Nižbor Ing. V. D., F. H. a V. R.

Ing. V. D., vedoucí Lesní správy Ptice Lesního závodu Nižbor, ve své výpovědi uvedl, že R. H. v lednu 1991 neomluveně vynechal pracovní směny ve dnech 2. 1., 9. 1., 16. 1. a 21. – 22. 1., v měsíci květnu 1991 ve dnech

13. 5., 28. 5. a 30. – 31. 5., v červnu 1991 ve dnech 3. 6., 10. – 11. 6.

Pokud jde o neomluvené absence v dalších měsících, tento svědek uvedl, že obviněný se nedostavil do práce ve dnech 28. 8., 10. – 11. 9., 19. 9., 23. 9., 23. – 25. 10. a 29. – 30. 10. 1991 – tj. celkem 22 pracovních dnů.

Svědka F. H., vedoucí referent ekonomiky práce Lesního závodu Nižbor, k termínům neomluvených absencí pouze uvedl, že nevylučuje, že jej R. H. mohl dne 9. 1. a 11. 6. 1991 navštívit na pracovišti v Nižboru, kde se zdržel asi jednu hodinu. Celou záležitost si však mohl R. H. vyřídit na Lesní správě ve Pticích.

Z výpovědi svědka V. R., lesníka Polesí Libešov, nebylo zjištěno, že by se R. H. nepovoleně zdržoval mimo místo výkonu civilní služby nepřetržitě po dobu delší než dva dny.

V trestním spise je založena fotokopie záznamů o docházce do zaměstnání, ze které podle názoru vrchního soudu nelze vycházet, protože nebyl dostatečně objasněn způsob jejich vedení, když navíc

řada záznamů je nepřehledná a je přepisována.

Ve spise je pak založen celkový přehled docházky, kde jsou absence vyznačeny v souladu s výpovědí svědka Ing. V. D.

Podle obžaloby, která byla na R. H. podána pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin podle § 272d odst. 2 tr. zák., zameškal obviněný celkem 34 pracovních dnů. Jednotlivé dny však nebyly v obžalobě upřesněny.

U hlavního líčení byl slyšen jako svědek pouze V. R., který k počtu absencí uvedl, že R. H. od května 1991 do ledna 1992 z celkového počtu 191 pracovních dnů zameškal 102 dnů pro nemoc a 28 dnů hodnotil jako neomluvené absence. Blíže tyto dny nespecifikoval.

Okresní soud v Kladně, jak již bylo uvedeno, rovněž jednotlivé dny, kdy se R. H. bez povolení zdržoval mimo místo výkonu civilní služby, nespecifikoval. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku pouze uvedl, že R. H. zameškal celkem 19 pracovních dnů. V odůvodnění rozsudku pak konstatuje, že v lednu 1991 zameškal pět dnů (což odpovídá výpovědi svědka Ing. V. D.), v květnu 1991 čtyři dny, v červnu 1991 tři dny, v září 1991 tři dny, v říjnu 1991 čtyři dny.

Pokud jde o konkretizaci jednotlivých dnů, odvolal se soud prvního stupně na výpověď svědka Ing. V. D. a již citovaný přehled docházky.

Na rozdíl od svědka Ing. V. D. však soud mezi neomluvené absence nezařadil dny 28. 8., 11. 9. a 25. 10. 1991 s přihlédnutím k lékařskému potvrzení, které R. H. předložil u hlavního líčení.

Mezi neomluvené absence soud rovněž nezařadil neúčast v zaměstnání v listopadu 1991 s poukazem na pracovní neschopnost R. H.

Jak je vidět z této podrobné analýzy, ani v jednom případě nebylo prokázáno, že by se R. H. bez povolení a bez zřetele hodného důvodu zdržoval mimo místo výkonu civilní služby nepřetržitě po dobu delší než čtrnáct dnů, avšak ani po dobu delší než dva dny.

Soud prvního stupně zřejmě nevěnoval podrobně konkretizaci jednotlivých dnů pozornost z toho důvodu, že vycházel z mylného závěru, že jednotlivé dny lze sečíst.

Za této důkazní situace pak Vrchní soud v Praze nemohl souhlasit nejen s právním názorem soudu prvního stupně, podle kterého R. H. spáchal trestný čin podle § 272d odst. 2 tr. zák., avšak ani se stanoviskem stížnosti pro porušení zákona, že spáchal trestný čin podle § 272d odst. 1 tr. zák.

Z opatřených a provedených důkazů bylo nepochybně zjištěno, že R. H. se opakovaně bez povolení a bezdůvodně zdržoval mimo místo výkonu civilní služby po dobu jednoho až dvou dnů a své povinnosti podle zákona o civilní službě neplnil. Takové jednání však bylo možné postihnout (obdobně jako v současné době) podle § 7 odst. 2 tehdy platného zákona o civilní službě č. 73/1990 Sb., který umožňoval, aby při závažném nebo opětovném méně závažném porušení povinností vyplývajících pro občana z výkonu civilní služby, vedoucí organizace uložil občanovi kárné opatření spočívající v prodloužení doby trvání civilní služby až o 7 dnů.

Okresní soud v Kladně tím, že R. H. uznal za této důkazní situace vinným trestným činem podle § 272d odst. 2 tr. zák., porušil v jeho neprospěch zákon.

Vrchní soud v Praze poté, co vyslovil porušení zákona, zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a rozhodl ve věci sám, že R. H. obžaloby zprostil, když zjistil, že skutek, pro který byl obžalován, není trestným činem. ?